

4e

NACZELNE DOWÓDZTWO W.P.

Poufne

Oddział VI.

Nr. Lot. gen. 1911/VL.

*polk
Revisum ogł. Mon*

44819

SYTUACJA U CZECHÓW.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

(Adjutantura Generalna).

Przywrócić

Warszawa, dnia 28 lutego 1919 r.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 44819 dnia 2 / III 1919 r.

załącz. Wydział

132

MB

33

ODPIS.
NACZELNE DOWÓDZTWO W.P.
Oddział VI.
Nr. Szt. Gen. 1911/VI.

POUFNE.

SYTUACJA U CZECHÓW.

Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich
/Adjutantura Generalna/
Warszawa, dn. 28. II. 19. Rybak ppłk. m.p.

Otrzymano 28.2.19 godz. 4,30 m.

Sztab Gen., Oddział I.

SYTUACJA U CZECHÓW - 28.2.19.

Niżej podpisani oświadczają, co następuje:
z rozmowy z wielu czeskimi żołnierzami, znajdującymi się w Karwinie, Boguminie, Morawskiej Ostrawie dowiedzieliśmy się, że żołnierze ci zamierzają dziś w nocy, t.j. dn. 28 na 1 marca na własną rękę ponownie urządzić napad na Cieszyn, Frysztadt i inne miejscowości, w armji czeskiej nastąpił rozłam i bolszewizm, nie będą oni słuchać swego rządu i swych oficerów, lecz sami znów napadną, nie będą słuchać ani 10 z Koalicji. Dla nich ustąpienie z Cieszyna jest hańbą, której nie mogą przeboleć. Na taborze w Morawskiej Ostrawie krzyczał lud i żołnierz czeski publicznie: "Precz z Masarykiem, precz z Kramarzem". W armji czeskiej rozpoczynają się rozruchy rewelucyjne, pomiędzy innymi wczoraj Starzyk Antoni, stelmach z Karwiny był naocznym świadkiem, jak pewnego por. czeskiego pochodzącego ze Śląska, a więc "ślązaka" zastrzelili z obawy, aby im jako ślżak nie uciekł. Ten sam świadek podaje, jak pewien ~~xxxxxx~~ kap. czeski, imieniem Pawlik z obawy o swoje życie uciekł z wojska. Również zastrzelili żołnierze czescy 27.2. swoich 2-ch sierżantów, którzy ich nawoływali do porządku i dyscypliny, co także wyżej wspomniany świadek naocznie widział. W ciągu wczorajszego dnia wszystkim przejeżdżającym przez stację w Karwinie żołnierze czescy zabierali bezpodstawnie i bezprawnie pieniądze, co między innymi zeznaje jako naoczny świadek ks. proboszcz Niemiec z Rykwaldu. Pewien konduktor widział na własne oczy, jak pewnej osobie zabrali czescy żołnierze 3.000 koron, a 200 koron pozostawili. Podróżującym nie wystarczają paszporty, wystawione przez urząd gminny lub przez ich własną komendę wojskową, lecz takie paszporty - przepustki wystawiają zwykle żandarmi bez zawiadomienia komendy wojskowej.

Czesi dalej aresztują. Zarządziłem pogotowie i obsadę do obrony. Z Chybi wysłałem mjr. Szczepańa z posiłkami do Frysztadtu.

L a t i Ń i k .

P.S.

Oprócz tego pisma z szeregi podpisów przybyło kilkunastu górników i rolników z pobliskich wsi, zajętych przez Czechów, z wiadomościami, że Czesi koncentrują siły i dziś w nocy mają uderzyć, Komisja o tem zawiadomiona, lecz jest bezsilna.

Za zgodność odpisu:

Otrzymano 28.2.19. godz. 4,30 m.

ODPIS.

Sztab Gen. Oddział I. przez dotychczasowych dowódców i żołnierzy i
Komisję, wyznaczonego w dniu 19.2.19. i dnia 20.2.19. w sprawie, komisja

SYTUACJA U CZECHÓW. 28.2.19. 1919. 1919.

Niżej podpisani oświadczają co następuje: z rozmowy z wieloma czeskimi żołnierzami znajdującymi się w Karwinie, Boguminie, Morawskiej Ostrawie dowiedzieliśmy się, że żołnierze ci zamierzają dziś w nocy t.j. dn. 28 na 1 marca na własną rękę ponownie urządzić napad na Cieszyn, Frysztadt i inne miejscowości, w armii czeskiej nastąpił rozłam i bolszewizm, nie będą oni słuchać swego rządu i swych oficerów, lecz sami znów napadną, nie będą słuchać ani 10 z Koalicji. Dla nich ustąpienie z Cieszyna jest hańbą, której nie mogą przeboleć. Na taborze w Morawskiej Ostrawie krzychał lud i żołnierz czeski publicznie: „Precz z Masarykiem, precz z Kramarzem.” W armii czeskiej rozpoczynają się rozruchy rewolucyjne, pomiędzy innymi wczoraj Starzyk Antoni stelmach z Karwiny był naocznym świadkiem jak pewnego por. czeskiego pochodzącego ze Śląska, a więc „Ślązaka” zastrzelili z obawy, aby im jako ślązak nie uciekł. Ten sam świadek podaje jak pewien kap. czeski imieniem Pawlik z obawy o swoje życie uciekł z wojska. Również zastrzelili żołnierze czescy 27.2. swoich 2 sierżantów, którzy ich nawoływali do porządku i dyscypliny, co także wyżej wspomniany świadek naocznie widział w ciągu wczorajszego dnia wszystkim przejeżdżającym przez stację w Karwinie żołnierze czescy zabierali bezpodstawnie i bezprawnie pieniądze, co między innymi zeznaje jako naoczny świadek ks. proboszcz Niemiec z Rykwaldu. Pewien konduktor widział na własne oczy, jak pewnej osobie zabrali czescy żołnierze 3.000 koron, a 200 koron pozostawili. Podróżującym nie wystarczają pasperty wystawione przez urząd gminny lub przez ich własną komendę wojskową, lecz takie pasperty-przepustki wystawiają zwykle żandarmi bez zawiadomienia komendy wojskowej.

Czesi dalej aresztują. Zarządziłem pogotowie i obsadę do obreny. Z Chybi wysłałem mjr. Szczepana z posiłkami do Frysztadtu.

Latinik.

-P.S.

Oprócz tego pisma z szeregiem podpisów przybyło kilkunastu górników

i rolników z pobliskich wsi zajętych przez Czechów. Wiadomości-
mi, że Czechy koncentrują siły i dziś w nocy mają uderzyć, komisja
o tem zawiadomiona, lecz jest to nieprawda.

Niniejszy podział świadczą co następuje: z rozmowy z wie-
siami czeskimi żołnierzami znajdującymi się w Karwinie, Boguminie, Mo-
rawskiej Ostrawie dowiedzieliśmy się, że żołnierze ci zamierzają dnia
w nocy t.j. dn. 28 na I marcu na własną rękę ponownie uderzyć na
na Cieszyn, Fryzstadt i inne miejscowości, w armii czeskiej nastąpił
rozłam i bolszewizm, nie będą oni słuchać swego rzędu i swych oficer-
ów, lecz sami znów uderzą, nie będą słuchać ani IO z Kosciejowic. Dla
nich nastąpienie z Cieszyna jest hanbą, której nie mogą przeboleć. Na
tabornie w Morawskiej Ostrawie krzyżem i żołnierze czeski publicz-
nie: "Przec z Masarykiem, przec z Kramarzem." W armii czeskiej rozpo-
czynają się rozruchy rewolucyjne, pomiędzy innymi wczoraj staryk
Antoni stelmach z Karwiny był naszym świadkiem jak pewnego por.
czeskiego pochodzącego ze Śląska, a więc "ślazaka" zastrzelili z o-
bawy, aby im jako ślaza nie ucieki. Ten sam świadek podaje jak pe-
wien kap. czeski imieniem Pawlik z obawy o swoje życie ucieki z woj-
ska. Żołnierze zastrzelili żołnierze czescy 27.2. swoich 2 sierżan-
tów, którzy ich nawoływali do porzucenia i dystrybucji, co także wyżej
wspomniany świadek nasocnie widział w ciągu wczorajszego dnia w wy-
stąpieniu przebiegającym przez stację w Karwinie żołnierze czescy za-
bierali bezpodstawnie i bezprawnie pieniądze, co między innymi za-
maje jako naszego świadka ka. profesor Niemiec z Rykwaldu. Pewien
konduktor widział na własne oczy, jak pewnej osobie zabrali czescy
żołnierze 3.000 koron, a 200 koron pozostałi. Podróżującym nie wy-
stawiła paszporty wystawione przez rząd gminny lub przez ich własną
komendę wojskową, lecz takie paszporty-przepustki wystawiają zwykłe
sądowni bez zawiadomienia komendy wojskowej.
Czechy dalej atakują. Zarządkiem pogotowie i obadę do
obrony. Z Chybi wyzaniem m.j. Szecepana z posilkami do Fryzstadtu.

1911/VI 28/II

Latnik.

-P.2.

Opis tego pisma z szeregiem podjętych próbek kłopotu żołnierzy

135

POUFNE

ŚCIŚLE TAJNE
Trzymać pod zamknięciem

ZATARG CIRSZYŃSKI

Poglądowe Zestawienie.

Historję zatargu Polsko-Czeskiego można na trzy okresy podzielić:

I okres to czasy przedwojenne, czasy Panstawizmu, nieporozumień Polsko-Czeskich na tle ekonomicznym i politycznym, czasy wzajemnej nieufności, podsycanej przez rządy Austrojackiej monarchii, / czasy parlamentarystyki, rozporządzeń językowych i t.p.

Drugi okres - czasy wojenne - kiedy to Czesi przez swoje masowe dezercje, bojkoty ekonomiczne, bierne opory - wypowiedzieli się stanowczo za Koalicję i artykułami inspirowanymi w prasie Ententy, urabiali nieprzychylną opinię dla Polaków, twierdząc że prowadzą politykę socjalizmu centralnych.-

Trzeci okres - to czasy po klęsce państw centralnych i rozbiciu Austro-Węgier, gdy Czesi nie przebierając w środkach, rozwinieli agitację na rzecz swojej u Koalicji - a na wielką niekorzyść Polski. Potrafili wmówić w Koalicję że Polska nierządnie stoi, że w Polsce bolszewizm znajduje grunt podstaj, operując fałszerstwem i kłamstwem.

Politycy Czescy zrozumieli, że Czesi swe życie gospodarcze oprzeć muszą na zagłębiach węglowych, że bez tego przetrwać ich nie rozwinię się - a rynki zbytu i tak znajdują na Węgrzech, Bałkanach, Austrii i t.p. Choćby nawet z sąsiadującą Polską stanęli na stopie wojennej. Zresztą przewidywali, że gdyby nawet wyniki zatarg sbrojny z Polską, to czas i wzajemna konieczność sąsiedzka ostatecznie wszystko uleczy i znajdzie zbytu w Polsce.

Ponadto zgodnie z tyloletnią swą polityką szukali uzyskania połączenia z Rosją.

Przez Polskę połączenie to byłoby chwiejne, raczej przez Słowację i Ukrainę. Stąd też szukanie oparcia dla swej polityki i zakusów zaborczych u uprawiających taką samą politykę kłamstwa i gwałtów - Ukraińców i wspomaganie ich w Galicji wschodniej.-

Na gruzach Austrii postanowili zbudować wielkie Państwo Czecho-Słowackie, ufni w poparcie Koalicji - a nawet i Rosji reakcyj-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

nej.-

Sprawę wojska, potrzebnego do zajęcia obzarów które zamierzali wcielić w nowy twór państwowy - rozwiązali w ten sposób, że uzyskali we Włoszech aprobatę na przewóz dezertersów wojska Austr Węgierskiego, z których utworzyli 6. i 7. Dyw. piech., włączając jeszcze do nich jeńców, uzyskawszy dla wszystkich potrzebne wyekwipowanie (liczba do 60.000 ludzi) i sprowadziwszy około ~~XXXXXXX~~ 7.000 takich samych z Francji. Prócz tego utworzyli Czecho-Słowackie brygady z żołnierzy byłej armii austriackiej (zatrzymując prawie wszystkie pułki byłej Austrii, rekrutujące się w Czechach, na Morawji, i Śląsku Czeskim) a używając z tych wymienionych pułki całkiem lub częściowo niemieckiej narodowości do utrzymania porządku w kraju, szczególnie w większych miastach.-

Przedewszystkim jednak oparli się na legionistach Czeskich na każdym kroku ich faworyzując i dając im lepsze pożywienie.-

W między czasie doktor Kremarz nie przedstawiał podróżyć do Paryża. Prezydent Masaryk, który wszędzie głosił swą przyjaźń do Polski i do zrozumienia dawał, że nie dopuści nigdy do zbrojnego zatargu pomiędzy Polakami a Czechami - działał na związek, powołując się i zasłaniając zawsze rozkazami Koalicji, które nadejdą w swoim czasie i wszelkie spory rozstrzygną.-

Politycy czescy prawdopodobnie początkowo dążyli do zgody z Polakami. Stanęła ugoda, że w sprawie rozgraniczenia narodowego rozstrzygnie komisja mieszana Polsko-Czeska.

Ugoda z 5 listopada 1918 roku.

Protokół

z posiedzenia reprezentantów „Zemskiego Narodniho Vyboru pro Slezsko” w Polskiej Ostrawie i polskiej Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, w sprawie uregulowania wzajemnego stosunku w Księstwie Cieszyńskim.

Obecni:

- I. Za „Zemsky Narodni wybor pro Slezsko”:
 1. Dr. Zygmunt W i t t , adwokat w Mor. Ostrawie,
 2. dr. Ferdynand P e l e , notariusz w Pol. Ostrawie,

3. Piotr C i n g r ę byli poseł parl. w Mor. Ostrawie,
4. Jan N o h e l , nauczyciel w Pol. Ostrawie.

II. Za „Radę Narodową Księstwa Cieszyńskiego”:

1. Tadeusz K e g e r , były poseł parl. w Cieszynie,
2. Dr. Ryssard K u n i c k i , lekarz w Frysztacie,
3. Prof. Paweł B o b e k , w Cieszynie,
4. Ina. Józef K i e d r o Ń , w Dąbrowie.

Wyżej wymienieni delegaci zawierają imieniem swych pełnomocników następującą umowę:

Umowa niniejsza ma znaczenie prowizoryczne i niczem nie przesądza ostatecznego rozgraniczenia terytorjalnego, które pozostawia się całkowicie kompetentnym czynnikom, t.j. rządowi polskiemu w Warszawie i rządowi czeskiemu w Pradze. Jedynie w celu utrzymania spokoju i porządku w czasie przejściowym, aby nie rozpraszać się na wzajemne spory w kwestjach lokalnych i majątkowych, wyznacza się za kres działalności obu wymienionych przedstawicielstw narodowych na Śląsku t.j. „Narodniego Wyboru pro Sleszsko” i „Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego”, a to w następujący sposób:

Powiat polityczny frydecki będzie podlegał „Narodniemu Wyborowi pro Sleszsko”, powiaty polityczne Bielski i Cieszyński Radzie Narodowej Księstwa Cieszyńskiego w Cieszynie.-

2. We frysztackim powiecie politycznym ma w zasadzie pozostać stan obecny niezmieniony. Wszystkie urzędy w tym powiecie podlegają o ile chodzi o gminy z czeskim zarządem, „Narodniemu Wyborowi pro Sleszsko”, zaś inne gminy w tym powiecie, Radzie Narodowej Księstwa Cieszyńskiego. Mianowanie urzędników może się dokonać tylko za zgodą obu władz narodowych, co odnosi się do każdej sprawy w stanie urzędniczym. W powiecie frysztackim należy staranie o bezpieczeństwo w okręgach gmin z czeskim zarządem do „Narodniego Wyboru”, w okręgach innych gmin do Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego.-

Funkcja i działalność komisariatu policyjnego w Mor. Ostrawie który podlega „Narodniemu Wyborowi”, rozciąga się na cały dotychczasowy obwód. Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego ma jednak prawo wysłać do tego urzędu swojego męża zaufania, a zarządzenia, dotyczące gmin z zarządem polskim i niemieckim, mogą być wydawane tylko za

zgoda tego męża zaufania.-

3. Władze narodowe poręczają sobie wzajemnie w całym Księstwie Cieszyńskim pełną ochronę mniejszości narodowych, szczególnie pod względem oświatowym, szkolnym i narodowo-politycznym. Kwestje, dotyczące takich mniejszości, o ile rozchodzi się o narodowo-polityczne i oświatowe, będą załatwiane tylko za zgodą drugiej władzy narodowej.-

4. W gminach gdzie reprezentacja gminy jest innej narodowości niż większość obywateli według ostatniego spisu, przybierze się męża zaufania tej narodowości do wspólnego decydowania.-

5. Dezór nad koleją keszycze-begumińską wykonuje Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego za pośrednictwem Rady nadzorczej, do której dla obrony interesów czeskiego narodu na prawo „Narodni Vyber pro Slezsko” wysłać swoich reprezentantów i fachowców.-

6. Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego obsadzi załogę wojskową dworzec kolejowy w Cieszynie, Trzyńcu, Mastach i Beguminie. Narodni Vyber pro Slezsko ma wszakże prawo utrzymywania stacjonarnej załogi na dworcu begumińskim, a mianowicie z osobnym oficerem. Liczba żołnierzy tej załogi nie może przesnąć połowy załogi żołnierzy polskiej, i może ona interwenjować na żądanie komendanta załogi polskiej.-

7. Dworzec kolejowy w Beguminie, tak osobowy, jak towarowy i przetekowy podpada pod władzę Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego aż do ostatniej zwrotnicy w kierunku Gruszowa. Terytorjum, należące w myśl ostatniej zwrotnicy do władzy „Zemskiego Narodniego Vyberu pro Slezsko”, pozostaje przez to niezmuszone.-

Kwestje, zawarte w punkcie 7. uzyskają moc obowiązującą dopiero po zastrzeżeniu zatwierdzeniu przez plenum „Zemskiego Narodniego Vyberu pro Slezsko”.-

8. Inne koleje będą podlegały zasadniczo tej władzy, na której terytorjum się znajduje, a mianowicie: Kolej międzymiastowa Cieszyn-Frydek do stacji Wejkowice-Bukowice włącznie, kolej Keńczyce-Sucha-Cieszyn do stacji Szeńów włącznie należy pod władzę „Zemskiego Narodniego Vyberu pro Slezsko”.

Kolej górnicza należy w zupełności i cała pod władzę „Zemskiego Narodniego Vyberu pro Slezsko” z warunkiem własnego przewozu węgla i materiału górniczego dla kopalń, znajdujących się w okręgu działalności Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego.

Koleje elektryczne:

Mer. Ostrawa-Karwina należy cała w zupełności pod władzę „Zemského Národního Výberu pro Slezsko”. Te same dotyczy części kolei elektrycznych: Polska Ostrawa-Michałkowice i Pol. Ostrawa-Gruszów włącznie. Reszta tych kolei, a mianowicie linja Gruszów-Bogumia-Karwina-Frysztat i Oriewa-Kopaniny należy pod zarząd Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, w Cieszynie.

Kierownictwo transportami na kolejach, podpadających pod zakres działalności Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, przejmują pod swój zarząd dyrekcja kolei w Krakowie.-

9. Odnośnie do aprowizacji, to staranie się o nią należy zasadniczo do kompetencji władzy czeskiej w powiecie frydeckim, władzy polskiej w powiecie bielskim i cieszyńskim, a władz obu w powiecie frysztańskim w myśl ustępu 2. We wszystkich tych powiatach utworzy się powiatowe rady gospodarcze, które będą się starały o wyżywienie w dotyczącym powiecie. W poszczególnych gminach należy się miejscowe rady gospodarcze, przyczem należy się postarać, by w nich były reprezentowane o ile możności wszystkie warstwy obywateli.

Dla aprowizacji całego kraju ustanowi się ewentualnie dyrektorjum do którego wyśle Czesi i Polacy po siedmiu zaś Niemcy pięciu delegatów.

Krajowe rady gospodarcze, polska i czeska, podlegają swoim władzeniom narodowym i wywierają swój wpływ tam, dokąd ich władza sięga według tej umowy.

W każdym razie obie te władze zobowiązują się postarać o potrzebne artykuły żywności dla aprowizacji górników, koksiarzy i hutników w rewirze estr. karwińskim.

Władze dają swoje zezwolenie na wzajemne detrujowanie umów celem dostarczenia żywności.

10. W kwestji węglowej należy w zasadzie pozostać obecnym urządzeniem. Rewir będzie nadal podlegał rewiz. urzędowi górniczemu w Mer. Ostrawie, który podlega „Národnímu Výberowi pro Slezsko”, Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego ma jednak prawo wysłać do tego urzędu swojego męża zaufania, którego zgoda będzie potrzebna do wydania zarządzeń kopalniom, znajdującym się w tych gminach, które nie są zarządem czeskim. Te same odnoszą się i do inspektoratu węglowego w Mer. Ostrawie, który

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

140

ce do rozdzielu węgla podlega dyrektorjum, przytoczonemu w odstępie 8.

11. Kadry węglowe znosi się, wszakże jednak celem utrzymania porządku pozostawi się we wszystkich gminach rewiru załogi wejskowe. Załogi wejskowe będą obsadzone w gminach z czeskim wydziałem gminnym przez komendę w Mer.Ostrawie, w innych gminach przez Radę Narodową Księstwa Cieszyńskiego. Załogi polskie podlegają komendzie wejskowej w Cieszynie, załogi czeskie komendzie wejskowej w Mer.Ostrawie.

Jeżeli będzie potrzeba pomyślenia kreków dotyczących wspólnych kwestji wejskowych, porozumie się komenda wejskowa w Mer.Ostrawie z komendą w Cieszynie.-

12. Wymiarowe w punktach 8., 9. i 10. wspólne postępowanie obu władz zwierzchnich w kierunku transportu na kolejach i tramwajach elektrycznych może być w każdej chwili zmienione lub zniesione, jednakże bez tylke za wzajemnym porozumieniem.

13. Kwestje zarobkowe i węgla społeczne, odnoszące się do całego rewiru, podlegają tak zw. komisji zarobków w M.Ostrawie, która w swoim obecny składzie podlega „Narodniemu Vyberowi pro Slezsko”.-

14. „Narodni Vyber pro Slezsko” ustanowi przy Radzie Narodowej Księstwa Cieszyńskiego w Cieszynie swojego pełnomocnika, a do celu obrony interesów narodu czeskiego, zaś podobnie Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego ustanowi w tym celu pełnomocnika przy „Narodni'm Vyber'ze pro Slezsko” w Pol.Ostrawie.-

W Polskiej Ostrawie, dnia 5 listopada 1918

Przeczytane i podpisane.

Jednakże rząd czeski wciąż coraz bardziej tę ugode ignorować.

Czesi wyobrażali sobie, że gdy Koalicja postawi wobec faktów dokonanych, to Koalicja uzna ich plany, a przynajmniej zachowa się neutralnie wobec ich akcji zabarwej.

Postanowili swój 8 miljonowy zaród powiększyć o dalsze miliony Słowaków, Serwian, Polaków, Niemców i Madziarów.

Powiększyć państwo, powiększyć wpływy w środkowej Europie zajęć Księstwo Cieszyńskie, z zagłębie węglowe i Klaukie-Raciberskie, obalić rywala Polskę, podać rękę Rosji przez Ukrainę, zbliżyć się do

terenów naftowych, zneutralizować Gdańsk, odegrać rolę na Adryatyku przez odbudowanie Austrii w formie unji gospodarczej.-

Zaczęli działać.-

Koalicja była już urebiemą: w Polsce panowały się bolszewizm, Polska stracona dla Zachodu - w Polsce mord, peługa i rządy rewelucyjne.-

Ukraińcom podawali Rękę - wspomagając ich więzaniem ziemierza na Śląsku z powodu niepewnej sytuacji - iwstrzymując wszelki dewez bre- ni i amunicji przez terytorja Czesko-Siewackie.-

Spis i Crawę zajęli na rozkaz Koalicji.-

Przyszeli czas na Śląsk.-

Zaczęli koncentrować wojska na Śląsku Cieszyńskim, jednocześnie uspakajając alarmy wysyłaniem rozmaitych misji /+ ekonomiczno-gospo- darczych, do Cieszyna.

Na podstawie wiadomości (19.12.18. kap. Ehenberg) że Czesi ob- sadzili granicę Polską, że Narodni Wybor 6.12.18. uchwalili zajęcie Be- gumina, a na podstawie umowy z pułk. Vix mają prawo do zajęcia 14 komi- tatów. Min. Spraw Zew. założyło odpowiedni protest do Rządu Czeskiego, na co Rząd Czeski odpowiedział, że „obecnego Rządu Polskiego nie uzna- je”. Wobec tego Min. Spraw Zew. wysłało depeszę do Wilsona, by Enten- te i St. Zjednoczone zapobiegły walkom bratobójczym przez powstrzymanie przedczesnych dążeń Czeskich, co do których decyzja powinna zapasć jedynie na Kongresie.-

Zatarg zbrojny stawał się coraz bardziej nieuniknionym. Przy- gotowanie Czeskich się już od grudnia. Dla niewiadomych przyczyn pro- jektowany atak na Cieszyn w dniach 4/I.- 5/I. nie był wykonany (raport z Cieszyna rtm. Czarska).

23/I. Rada Narodowa z Cieszyna komunikuje do Sztabu Gen. w Warsz. że oficerowie Koal. zjawili się 21/I. rano u Kom. W.P. pułk. La- tinika i zażądali aby oddziały polskie opuściły Śląsk Polski w ciągu 2 godz. Brygadjer Latinik oświadczył, że nie ustąpi dopóki nie otrzyma rozkazu stosownego od Kmdy w Krakowie. Rada Nar. prosi o jaknajszybszą interwencję ponieważ termin ultimatus upływa o godzinie 1-szej po p.

O godzinie 12 05 powiadomiony został telef. kom. Piłsudski i prez. min. Paderewski.

Jednocześnie osobiście przyjął pułk. Latinik następującą de-
peszę od Nacz.Dow. „Nie ustąpić, na gwałt odpowiedzieć siłą, rzeko-
mych oficerów koalicji skierować do Warszawy”.

Komisja Międzynarodowa, złożona z oficerów angielskiego mjr.
Crosfield, franc.kpt. Audnit i włosk.Noseda zasiadała od pułk.Latinika
opuszczenia Śląska aż po rzekę Biawkę i zaznaczyła że jeżeli wojska
polskie nie opuszczą Śląska, to będą zmuszone do tego siłą. Oprócz te-
go zaznaczono, że fakt ustąpienia Śląska przez Pol. nie oznacza „Fait
accompli” i że przynależność Śląska będzie określona przez konferen-
cję. Pułk. Latinik oświadczył, że na rozkaz nie opuszczać Śląska. Kom.
pozostawiła mu do godz. 1. p.p. czas na odpowiedź pod adresem -Inspe-
ction Militaire colonel Gillain à Morawska Ostrawa. - Przed upływem tej
godz., bo o godz. 11,45 rano stacja tel. w Butsku przetrzymała nastę-
pującą depeszę „11,45 rano Cieszyn, Colonel Gilain, hotel National, Mor
Ostrawa. Z rozkazu członków Kom.międzynarodowej i inspektora wojsk.
zacząć marsz o godz. 1 min.5. podpis komisja międzynarodowa”. -

Depesza ta jednak została wstrzymana i miejsca przeznaczenia
nie osiągnęła. -

O godz.11,40 pierwsze oddz. czeskie przekroczyły granicę pa-
trolami, za nimi posuwały się główne siły z muzyką i chorągwiami.

W kilka minut później zajęły wieś Wierzbiec na połud.-zachód
od Bogumina i rozpoczęły marsz w stronę Bogumina. O godz.12,16 Bog.
meldował, że czesi zajęli Pudiów, dworzec towarowy i ogrzewalnię, nie-
liczne polskie patrole zostały rozbrojone.

Do pułk.Neumana, kom.pols.dworca w Boguminie, zgłosił się
mjr.czeski Sikora, jego adj.por.Spacek i of.wojsk franc. Lubojadzki,
oświadczając że armia czeska, z polecenia Koalicji ma obsadzić Śląsk
i prosili o wstrzymanie ognia, zaręczając, że wojska czeskie również
przerwą strzelanie. -

Pułk. Haller (D.O.G.Kraków) połączył się telef. i misję Ko-
alicyjną Gen.Barthelemy (właśnie w drodze z Krakowa do Lwowa) w Tar-
nowie i zasiadał od gen.Barthelemy interwencji. Ten ostatni po dłuż-
szym namyśle oświadczył, że zasiada od pułkownika Gilain w Morawskiej
Ostrawie natychmiastowego wstrzymania kroków nieprzyjacielskich.

O godz. 5,40 p.p. został Bogumin otoczony siłą 7 baonów i 4
baterji. Czesi wtargnęli do Dębrowy. -

O godz. 3.p.p. zajęły wojska czeskie dworzec kol. i miasto Bogumia oddziały polskie cofnęły się na wschód.-

O godz. 2.p.p. dwa pociągi z piechotą czeską zajęły stację kol. Jablonków.-

Gen. Barthélemy wysłał depeszę do Komisji Koal. w Morawskie Ostrawie prosząc o natychmiastowe wstrzymanie kroków nieprzyjacielskich.-

Gen. B. jest zdania, że cały ten incydent z Czechami jest w łączności z tem, że Entente chce zająć przez swoje wojsko punkty strategiczne, a ponieważ wyjeżdżając z Budapesztu nie było jeszcze pewne czy Polska do Koalicji należy, więc tym Śląskiem zasza pomyłka i fałszywa orientacja ze strony Czechów.-

Z Cieszyna melduje że pułk. Gilain na depeszę gen. Barthélemy oświadczył że nie uznaje gen. Barth., wobec czego żadnych kroków nie wstrzymuje i że akcję może wstrzymać tylko na rozkaz Paryża lub z Pragi.-

24/I. Czesi, mając ogromną przewagę, zajęli Bogumia, Frysztat, Karwin, Dąbrowę i posuwają się ku Cieszynowi.-

Czesi przekroczyli granicę Galicji na wschód od Now. Targu i weszli do Szlachtowej.-

W Jablankowie stoją 1 pociąg pancerny i 2 pociągi z wojskiem.-

Silniejsze starcia między Bistritz i Trzyniec.-

Na Podhalu nasze patrole wyparły Czechów ze Szlachtowej.-

25/I. Na południe Czesi opuścili Bystrycę, cofając się przed naszymi oddziałami na Jablonków. Koło Tosznowicz tylko akcje patroli. Na Żywocice napierają silne oddziały czeskie.-

W Karwinie koncentrują się większe siły Czeskie.-

Czesi stoją na linii Frysztat-Karwin-Sucha.-

W okolicy Seibersdorf (Zebrzydowice) trwa od południa walka. Są wskazówki, że Czesi przesuwają tam siły z Bogumina.-

26/I. 3,45 Czesi zajęli Zebrzydowice i Pruchnę. Oddział kpt. Hallera, który padł, cofa się na Chybi. Czesi następują w kierunku kolei półn. z Pruchny do Dziedzic.-

Silne oddziały Cz. następują z Trydek na Gąsjań, z poł. od Jablonkowskiej.-

Z powodu okrężenia od półn. przez bardzo silne oddz. cz., które zagrażają odwrotowi z Cieszyna na Skoczów, z powodu braku wszelkiej nadziei otrzymania z Królestwa wystarczających posiłków, z powodu wyczerpania amunicji, gen. Golegórski zarządził o godz. 4,45 p.p. aby nasze siły z 26. na 27/I. wycofały się na linję Wisły-Skoczów-Drahomyśl i tej linji broniły.

27/I. Czesi p.p. wkroczyli do opuszczonego przez wojska nasze Cieszyna.-

28/I. Od południa 26 b.n. zacięta walka na linji *Pogwi-*
zdów-Lonkau-Albertsdorf.-

Czesi aresztowali prezesa Rady Narodowej doktora Michejda. W Stonawie powiesili tamt. proboszcza.-

M 29/I. Na poln. zach. od Skoczowa walki wywiadowcze na linji *Między-świecie-Kissiden-Godziszaw.*-

30/I. Od trzech dni trwająca walka na pojedynczych odcinkach wznowia się dziś do większych ataków, z Baumgarten na Sineradz i z Galeschau na Kisielau i wzdłuż koleji. Obydwa ataki odparto, nieprzyjaciel uzyskał jednak na terenie i stoi pod Sineradz na 300 kroków przed naszymi pozycjami. Nasze wywiadowcze oddziały w kierunku na Galeschau i Ustron spotykały wszędzie silne obsady czeskie z karabinami maszynowymi.-

Do godziny 2. nieprzyjaciel wyparł nas z pozycji w Nieradzy i Bladnie. Wyściane tam oddziały z artylerją zdołały się utrzymać pod wieczór w linji przy Patykowa i nad Wisłą.-

1/. Koło godziny 9.wiecz. zjawili się parlamentarze ze strony Czechów z propozycją zawarcia zawieszenia broni i przedłożyli depeszę z Pragi z Minist. Wojny i warunki zawieszenia broni, warunków tych t.j. zaprzestania strzelaniny do godz. 9.rano o której to godz. miała być wyznaczona linja demarkacyjna. Brygadjer Latisnik te nie przyjął wychodząc z założenia, że zawieszenie broni i wyznaczenie linji demark. może tylko Rząd Czeski i Rząd Polski w porozumieniu się z Koalicją postanowić. W celu porozumienia się ustalono zawieszenie broni do godz. 11 w nocy z 31/I. na 1.lutego.-

2/. 31/I. Biuro Czesko-Słow. donosi, że Czesi napadli na Śląsk na własną odpowiedzialność, aby jak twierdzą „zrobić porządek”. Porządek ten wygląda następująco: żołnierze czescy ~~plądrują~~ sklepy

terorem niesłychanym starają się poskromić epór ludności, odwieźli przeszło 800 ludzi z inteligencji i ludzi kierujących wśród górników i robotników, zawieszono prasę polską.-

Odcinek podpułkownika Skrungwalda został zaatakowany jedną kompanią z Schwarzwasser musiała się wycofać. W Pruchnej i Knajerhof skoncentrowano 3 baony czeskie do ponownego ataku. Nieprzyjaciół ma nadzwyczajną przewagę, którą z naszymi wyczerpanymi siłami na linii Skoczów oprzeć się nie będzie można.-

Eziętych 30/1 do niewoli trzech naszych żołnierzy w Nierodzenie czeski skłuli bagnietami a jednego obleli benzyną i podpalili.

Ponimo zawieszenia broni czeski pochodzą do naszych pozycji.-

1/II. Zawieszenie broni zostało przedłużone na dalsze 24 godziny t.j. do 2. godziny w nocy.-

Pułkownik Latinik ma przedłożyć następujące warunki: zawieszenie broni zawierają Komendant Wojsk Polskich i Dowódca Wojsk Czeskich i ustanawiają linię demarkacyjną, bez prejudycji rozstrzygnięć dyplomatycznych co do posiadania Śląska na następujących warunkach:

1/. Powołując się na rozkaz czeskiego ministra obr.Krajowej l.op. 2.722 z dnia 30 stycznia 1919 cofną się wojska czeskie na wzgórze na wschód od linii kol. Bogumin-Cieszyn-Sillein, t.j. po linię Pietrowice-Misseran-Kaczyce-Górna-tryg. 302, cota 279, 309, 376, 378, 382, Gumna i dalej na południe przez cota 350, 352 tryg. 420 zachodni wylot ob. Lischna 514 tryg.491 Babia-Góra, 430 Praszys-Góra 569, Pośrednia-Góra, tryg.835, Łaczka ga. cota 975 Wielki Stozek Krtalnica wieś Bukowiec tryg.839 Girowa, cota 678 Grocholwicz Alternatywa rzekę Betrowką po cotę 257, Podlaniem Potok cota 357 Gumna 344 Bazanowice potem wzdłuż granicy powiatowej Cieszyna i Bielska do cota 913, Krtalnica Bukowiec cota 839, Girowa-Grocholwicz.-

2/. Rząd Czeski umożliwi połączenie kolejowe między Krakowem a Wiedniem przez naprawienie toru kol. na całej linii aż po Niszę i zaprowadzi ruch dzienny osobowy i ciężarowy z nadzicheniem, że posądanem jest zaprowadzenie przynajmniej 4 pociągów osobowych i 20 pociągów ciężarowych.

3/. W razie nie dotrzymania warunków zawieszenia broni ze strony wojska czeskiego, względnie na rozkaz Rządu Warszawskiego, przysługuje pułk. Latinikowi prawo odwołania zawieszenia broni w przeciągu 3. godzin po doręczeniu zawiadomienia piśmiennego najwyższemu komendantowi w Cieszynie. Równie prawo przysługuje komendantowi wojsk czeskich z obowiązkiem doręczenia wypowiedzenia zawieszenia broni najwyższemu komendantowi W.P. w Skoczowie.-

4/. Wrazie przyjęcia warunków zawieszenia broni cofną się wojska czeskie na linię demarkacyjną w przeciągu godzin 6 od podpisania umowy.-

5/. Opuszczając teren na linię demarkacyjną obowiązują się Rząd Czeski przeszkodzić, aby tak wojsko jak i czynniki cywilne zabierały ze sobą zakładników, jako też żywność i majątek ruchomy ludności cywilnej.-

Szef Sztabu Generalnego gen. Szeptycki zakomunikował sprawę prezesowi ministrów Paderewskiemu, który jest zdania że przyjęcie linii demarkacyjnej na wschód od Cieszyna byłoby prejudykatem, ponieważ żądając taką linię demarkacyjną przyznaje się rację posiadania tej ze, tembardziej że po za tą linię znajdują się obszary, o które najwięcej Czechom chodzi. Prez. ministrów jest zdania, żeby żądać jako linię demarkacyjną linię ustaloną ~~xxxxxx~~ swego czasu przez Rad. War. Ciesz. i Czeski Wyber. Gdyby się czesi nie chcieli zgodzić, uważa się za lepsze zgodzić się na linię chwilowego frontu, tymwięcej że spór będzie załatwiony przez komisję Aljantów.-

W tym sensie wysłaną ~~xxxxxx~~ została depesza do pułk. Latinika do Skoczowa i na zasadzie czego zawartą była następująca umowa:

Umowa z parlamentarzami Czeskimi kpt. Pekarek i kpt. Elias stanęła na oznaczeniu linii bojowej, która dla Czechów biegnie od Schwarzwasser wzdłuż potoku Kainka na Bagnerhof, zachodnią część Kl. Ochab, dalej wzdłuż bagien i Lizjery lasu, przez cotę 304, wschodnią lizjera Iskrzyczyny zach. Łaczki dalej na wschód przez cota 338 na Kosakowitz, cota 224 i wzdłuż Blatnica aż po kolej. Nasza linja od granicy począwszy wzdłuż Wisły przez most w G. Ochab, wschodnią część K. Ochab cota 278, 293, zachodnią lizjera Simoradzu, Mirow na most na gościńcu 320, zachodnią część Kisselau przez wieś Godischau

147
A27

na południową część Bladnitz wzduz drogi aż po Wisię. Kwestja za Ustronia dopiero będzie załatwiona.-

2/II. Czesi zgodzili się na opuszczenie Ustronia, ale jak zaznaczyli, żeby złożyć hołd dzielności naszych wojsk i część poległemu kpt. Cezaremu Hallerowi.

Zawieszenie broni przedłużone o 24 godzin (do 3 lutego godz. 2 w noc) .-

3/II. Zawarto umowę w myśl instrukcji otrzymanych z Warszawy w niemieckim języku:

Der Waffenstillstand-Vertrag.

a/. Auf Tschecho-Slowakischer Seite geschlossen im Namen des hochstkommandierenden Obst. Snejdarek durch Hauptm. Pekarek.

b/. Auf Polnischer Seite im Namen des hochstkommandierenden der Schlesischen Front. Obst. Latinik durch Rtm. Rucinski-Czaczk. - Der Waffenstillstand wird unter folgenden Bedingungen geschlossen.

1/. Der Waffenstillstand wird auf die Dauer von sieben Tagen vom 4 Februar 1919-12 Uhr nachts angefangen geschlossen und dauert bis incb. 11. Februar 12 Uhr nachts und wird falls er mit 48 Stundiger Frist nicht gekündigt wird, auf weitere sieben Tagen automatisch verlängert.

2/. Die Truppen beider Parteien bleiben in den Kampfstellungen, welche sie am 30 Januar 1919 inne hatten.

3/. Die freie Bahndurchfahrt durch das militärisch besetzte schlesische Gebiet ist den diplomatischen Vertretern beider Völker mit ihrem Personal und ihrer Bagage gestattet. Alle durch das von den Truppen des Oberkommandierenden Snejdarek.----- besetzte Gebiet passierenden polnischen Diplomaten reisen durch Mähr Ostrau. Alle tschechoslowakischen Diplomaten reisen durch Trzebinia und legitimieren sich dortselbst.-

4/. Die Kriegsgefangenen sowie die internierten Zivil Personen werden von beiden Seiten in humaner Weise behandelt und gebühlich genährt /2k. 44h. *pro* Tag und Kopf sind unbedingt zu wenig/

5/. Der Eisenbahn Verkehr auf der Strecke Oderberg-Dziezitz wird wieder aufgenommen: mit einem Aufenthalte in der E. St. Pruchna zwecks einer tschechischen und in der E. St. Ghybi zwecks einer

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

148 420

polnischen Kontrolle. Das Passieren der Strasse Teschen-Skoczów und Istebna-Jablonków ist nur gegen Verweisung einer Legitimation gestattet, die vom höchst kommandierenden in Teschen oder Skoczów persönlich oder dessen Adjutanten gevertigt und mit amtlichen Rundstamiglie zu versehen ist.-

~~XXXXXXXX~~ Teschen-Skotschau den 3. Februar 1919 podpisane
Snejdarek. Latinik pik. bryg.

Oprócz tego wręczyli Czesi następujące pismo:

Ich nehme die vorgeschlagene Linie an, stelle aber folgende Bedingungen: Ein Off. Entetmächte (franz., angl., i ital, oder amer.) wird Ustroń wohnen und wird die Einhaltung der Waffenstillstandsbedingungen überwachen und hauptsächlich darauf sehen dass keine militärische Bewegungen über Ustroń nach welcher-immer Seite geführt werden.-

Zusatz Der kom. der tsch. slow. Truppen in Schlesien Militärinspektor Snejdarek wünscht, dass dem kom. der pol. Truppen an der schlesischen Front, Oberst Latinik bekannt gegeben wird: dass er mit der Freigabe Ustroń's der in den Waffenstillstandsbedingungen angegebenen Linie, was die Umgebeug Ustroń anbetrifft, seine Achtung den gefallen der regulären Truppen und insbesondere den gefallenen Helden Kapitan Haller ausdrücken will.

Mähr Ostrau. an 2 Febr. 1919 podpisane Snejdarek Latinikpik.
bryg.

4/II. Zawieszenie broni trwa dalej.

Prowizoryczny układ w Paryżu pomiędzy przedstawicielami Polskimi a Czeskimi:

1. Czesi bezwzględnie mają uwolnić jeńców Polaków z bronią w Ręku.
2. Czesi wykonywują kontrolę drogi żelaznej Bogumin aż po Cieszyn, od tego ostatniego punktu aż po granicę Słowacką rozciąga się okupacja polska.
3. Czesi zobowiązują się przepuszczać materiał wojenny przeznaczony dla Polski.
4. Węgiel z kopalni Cieszyńskich w równej ilości ma być przeznaczony dla Polaków. W celu administracji kopalń i przeprowa-

dszenia rozdziału węgla ustanawia się komisja międzynarodowa.

5. W obowiązku tej ostatniej leży przeprowadzenie studjów i przedłożenie sprawozdania tyczęcego się ostatecznego ustanowienia granic. Traktat ten był zawarty pod protektoratem konferencji w Paryżu przez to posiada autorytet tej instytucji.-

5/II. 1/II. została zawarta prowizoryczna ugoda w Paryżu w sprawie konfliktu zbrojnego w Cieszynie:

UGODA ŚLĄSKA

(Tekst urzędowy)

według radjotelegramu przesłanego na ręce prez. min.

„Przedstawiciele wielkich mocarstw, zaznajomivszy się z natargiem, który miał miejsce między Czechami i Polakami w Ks. Cieszyńskiem i którego wynikiem było doprowadzenie do okupacji okręgu górniczego Ostrawa-Karwina, oraz drogi żelaznej z Bogusina do Cieszyna-Jabionków Cieszyn, orzekli co następuje:

„Uważają za wskazane przedewszystkiem przypomnieć, że narodowości, które przyjęły zobowiązanie poddania zagadnień je obchodzących Konferencji Pokojowej, nie powinny tymczasem dążyć, w oczekiwaniu decyzji, do zapewnienia sobie rękojmy lub zajmowania terytorjów, do których roszczą sobie prawa. Stwierdzają zobowiązanie, którego mocą przedstawiciele narodu czeskiego oświadczyli, iż wstrzymują definitywnie swe wojska na linii powyżej wymienionej kolei. Az do powzięcia przez Kongres Pokojowy decyzji w sprawie ostatecznego przyznania terytorjów, część linii kolejowej, mieszcząca się między północną stroną Cieszyna, a okręgiem górniczym, pozostanie w okupacji wojsk czeskich, gdy tymczasem część linii południowej, poczynając od Cieszyna, łącznie z miastem Cieszynem aż do Jabionkowa włącznie zostanie powierzona pieczy wojskowej Polaków.

Niniejsi podpisani uważają za niezbędne natychmiastowe wysłanie na miejsce komisji kontrolującej dla uniknięcia wszelkiego zatargu pomiędzy ludnością czeską, a Polakami okręgu Cieszyńskiego. Komisja ta, poza środkami, które będzie musiała przeprowadzić, przygotowuje śledztwo (enquete), na mocy którego Kongres Pokojowy będzie musiał się wypowiedzieć dla ustalenia w sposób ostateczny odnośnych granic Polaków i Czechów w okręgu sporym. Komisja urzędować będzie w Cieszynie. Ku przypięczętowaniu porozumienia pomiędzy dwoma narodami zaprzyjawnionymi i powołany do prowadzenia polityki

zupełnie zgodną z polityką mocarstw sprzymierzonych (allies et associates) przedstawiciele wszelkich mocarstw stwierdzają obietnicę przedstawicieli czeskich, że ich kraj postawi do dyspozycji Polaków wszystkie rozporządzalne zapasy materiałów wojennych i da im wszelkie ułatwienia dla przepuszczenia tranzytem broni i amunicji. Eksploatacja kopalń w okręgu Karwina-Ostrawa będzie wykonywana, unikając wszelkich zamachów na prywatne prawo własności z zastrzeżeniem środków policyjnych, których by położenie mogło wymagać.

Komisji kontrolującej będzie polecone czuwanie oraz zabezpieczenie w razie potrzeby z produkcji węgla tej części, która może być sprawiedliwie wymagana, wystarczającej dla pokrycia potrzeb Polaków. Rozumie się, że administracja lokalna dzisiaj będzie w dalszym ciągu na warunkach przewidzianych ugodą z listopada 1918 roku oraz, że prawa mniejszości będą najściślej uszanowane.

Az do powzięcia decyzji przez kongres pokojowy, wybory polityczne oraz pobór wojskowy w Księstwie Cieszyńskiem będą zawieszane.

Żaden akt dający obecnie pozory (impliquant) aneksji całości lub części tego księstwa, bądź do terytorjum Polski, bądź do terytorjum czeskiego nie będzie mógł być uznany za ważny bez względu na to, przez którą ze stron byiby dokonany.

Przedstawiciele narodu czeskiego zobowiązują się do uwolnienia natychmiastowego, łącznie z bronią i bagażem, jeńców polskich wziętych w ciągu zatargu, który miał miejsce".

Podpisano:

Dmowski, Benesz.

Kontrasygnowano:

Wilson, Lloyd George, Orlando, Clemenceau.

6/II. Zawieszenie broni.

7/II. Pomimo zawieszenia broni Czesi posuwają się naprzód i zajęli Hermańic i G.Ochab. Z Ustronia dotąd się nie wycofali.

8/II. Do 11/II. sytuacja bez zmiany.

12/II. Czesi gromadzą silne oddziały na poł.zachód od Skoczowa (5.000). Do Łączki nadeszła artyl. Czeska artylerja przesunięta została więcej na wschód w okolice Pruchny i z Baumgarten do Simoradz.

159
ABA

13/II. Bez zmiany.

Do Cieszyna przybył ang. major Fortham wysłannik ang. pułk. Wade w towarzystwie kilku oficerów by czuwać na miejscu nad dotrzymaniem ugody i dalsze pertraktacje prowadzić.

14/II. Do Cieszyna przybyła misja koalicyjna gen. franc. Niessel i gen. wi. Romel Longhena wysłana z Warszawy od posła franc. Noulensa w celu wywarcia nacisku by komisja koal. w Cieszynie pracowała po myśli koalicji.

15/II. Czeski oddział napadł na Ieluchów - atak został odparty.

16/II. i 17/II. Bez zmiany.

18/II. Czesi wzmacniają swoje pozycje. W Cieszynie wywieziono całe urządzenie z zamku arcyksięcia austr. Fryderyka.

19/II. Sytuacja naprężona wobec prowokacji czeskiej. Patrol czeski wszczął ogień w okolicy Simeradzu. 17/II. w Ogrodzonej przeczytał oficer czeski rozkaz, że wszystkie wojska mają całą noc ostre pogotowie. Że raz zdobytego terenu nie opuszczą, choćby im nawet Koalicja kazała. Czesi rabują ludność pod pozorem szukania broni.

20/II. Czesi przygotowują się do obrony swych pozycji na Śląsku. Do Gieszowa przybył pociąg czeski z wojskiem, do Piotrowic dwa pociągi z wojskiem, w Karwinie ustawiono baterję. Na całym froncie gorączkowe umacnianie pozycji i budowanie przeszkód.

21/II. Ostre potyczki na placówkach. 19/II. przyjechał do Gieszowa jeden baon i jedna baterja do Piotrowic ~~xxxxxxx~~ dwa baony i jedna baterja, do Karwina jedna baterja.

22/II. Potyczki trwają dalej.

23/II. Od 21/II. Czesi rozpoczęli na rozmaitych punktach frontu naszego zaczepne działania. O 1,45 rano zaatakowali placówkę przy moście w Małych Ochabach.

Ogień kar. i kar. masz. na całym froncie.

O 9. wieczór silny oddział czeski uderzył na naszą placówkę w Drahomyslu, został jednakże odparty.

Na poł. zajęli czesi Hermanice, przez cały dzień ostrzelali wieś Kisielowo.

24/II. Czesi w dalszym ciągu okopują się.

23/II. jedna bateria odeszła z Cieszyna do Kozzkowic, jedna do Pruchny, dwie do Hasslach. Do Ogrodzonej przybyły 4 moździerze 15 cm. Cały front wzmocniono wielką ilością kar.masz.

Ppuik.Šnejderek przybył dziś do Warszawy w celu porozumienia się z misją Noulensa.

25/II. Ppik.Šnejderek odjechał z powrotem do Cieszyna o godz. 10,27 wiecz. Dnia 24/II. 11 w nocy zawartą została umowa wojskowa w sprawie zastosowania ugody na Śląsku Cies. między Polakami a Czechami, mocą której Czesi mają się cofnąć aż po linię Bogumin (dworzec włącznie), Zabłacz, Rejchwaldau, Poręba, Dąbrowa, Sowinietzer, Kolonie, dworzec kolejowy w Karwinie, dalej 500 metrów od linii kolejowej Karwin-Cieszyn aż do wejścia się tej linii z rzeką Olsą, dalej rzeka Olsa, linja 1 klm. na zachód od zachodniej lizjery miasta Cieszyn, Nieder Zuckau, Ropitz, gościniec Ropitz-Niebory, Oldrzychowice, Plenisko, Millikau, Zunawasy, Kiczera, Łonna, Skalka aż do granicy. Dla wojsk polskich ustanowiono linię: rzeka Olsa, Czerwiń, Mickelsdorf, Skrzeczon, na Gurankowie, Polnischen-Leuten, Stein gutt Fabrik, Konkolna, droga Konkolna-Frysztadt aż do rozgałęzienia 2 i ½ klm. na półn.zachód od Frysztadtu, Nowy-Dwór, za Wodą, Jedbad rzeki Olsa aż do 500 m. od północnej granicy miasta Cieszyna zachodnia lizjera Cieszyna, Schybitz, Kinskau, Trzyniec, linja 500 metr. na zachód od kolei Jablonków-Łonny-aż do granicy. Czesi rozpoczynają odwrót 25 o 8 rano, a wojska polskie marszerują 26 od 8 rano do Cieszyna-Frysztadtu i Jablonkowa. Strefa objęta 2 linjami ustalonymi jak podane wyżej - stanowić będzie strefę neutralną, którą ani wojsko polskie ani czechosłowackie niema prawa okupować. Tak Polacy, jak Czesi na 10 klm. od linii demarkacyjnej nie mogą mieć więcej jak 3.000 wojska piechoty i kawalerji, - artylerja musi być dalej rozlokowana.-

26/II. o godz. 2 p.p. wkroczyły wojska polskie do Cieszyna.-

Znaczenie gospodarcze Śląska Cieszyńskiego

(Wzięto z Gazety Polskiej Nr.60)

Znaczenie gospodarcze Śląska Cieszyńskiego dla Republiki Polskiej polega na jego wielkim przemyśle, który w chwili obecnej jest jedynym, czynnym i poważnym przemysłem na ziemiach polskich i dzięki swojej produkcji daje nam niezależność od przemysłu sąsiadów (Czechów Niemców w niem. Austrji).

Przemysł ten da się podzielić na:

1. PRZEMYSŁ GÓRNICZY: 12 kopalni węgla i 4 koksownie, z olbrzymią roczną produkcją węgla i koksu. Węgiel tylko gazowy którym obecnie pędzone są wszystkie gazownie miejskie w Galicji, w Królestwie i Poznańskiem. Węgla gazowego na ziemiach polskich zresztą nie posiadamy. Nadto, z powodu specjalnej jakości (węgiel gazowy) mamy możność wymiany tegoż na wytwory przemysłu z Austrją niemiecką, która bez tego węgla również istnieć nie może. Dalej koks którego gdzieindziej wytworzyć nie możemy, bo węgiel z innych rewirów nie koksuje się. Istnieje również fabryka brykietów w Dziedzicach.

2. PRZEMYSŁ ŻELAZNY: Na Śląsku są huty żelazne i walcownie w Trzyńcu (8.000 robotników). Huty żelazne, stalownie i fabryka wagonów (jedyna w Polsce) we Fryszacie, walcownia rur i stalownia w Boguminie, i cały szereg odlewni żelaza, fabryk armatur, fabryk maszyn tkackich w Bielsku i okolicy. Nadto walcownie cynku i aluminium w Dziedzicach. Powyższy przemysł żelazny jest w stanie zaspokoić całe zapotrzebowanie żelaza i stali ziem polskich.

3. PRZEMYSŁ CHEMICZNY: A. przemysł naftowy: dwie rafinerje nafty, („Vacuum Oil” i Schodnica) w Dziedzicach, fabryka olejów mineralnych w Boguminie, fabryka olejów i zakład impregnacji drzewa w Dziedzicach. B. cztery fabryki przetworów ubocznych przy fabrykacji koksu (Alpin, Jan, Hohenegger i Trzyniec), produkty: ter, benzol, amonsulfat (dla rolnictwa), tolud, kysel i t.d. C. fabryka sody, kwasu solnego i siarkowego w Pietrowicach, D. fabryka przetworów tłuszczowych i gliceryny w Dziedzicach, E. fabryka sacharyny w Boguminie (monopol państwowy, jedyna fabryka w Polsce).

4. PRZEMYSŁ BUDOWLANY I DRZEWNY: A. fabryka cementu w Goleiszowie, B. pięć fabryk wyrobów drzewnych, budowlanych i mebli w Jasienicy, w Cieszynie i Istebnej. C. liczne cegielnie parowe i fabryki da-

chówek, dren, cegły fasonowej i wyrobów kamionkowych w Dziedzicach, Boguminie i okolicy Cieszyna.

5. PRZEMYSŁ WŁÓKNISTY: (jedyne obecnie czynne w Polsce) obejmuje około 40 fabryk sukna, apretur, farbiarni w Bielsku, Skoczowie i okolicy.-

6. PRZEMYSŁ ROLNICZY: 4 browary (Radwanice, Bielsk, Karwin, Cieszyn), Fabryka spirytusu w Karwinie i fabryka likierów w Błogocicach, rafinerja cukru w Chybiu, wielki przemysł młeczarski.

Nadto rozrzucona po całym Śląsku mniejsze fabryki jak: guszków w Jabłonkowie, odlewnie brązu i metali w Bielsku, maszyn rolniczych i narzędzi w Bielsku i okolicy Cieszyna.

Zauważyć należy, że wszystkie wyżej wymienione zakłady przemysłowe były w pełnym ruchu i zwiększały nawet swą produkcję, a ugruntowane na solidnych podstawach i urządzone w sposób nowoczesny dawały rękojmę najlepszemu rozkwitowi skutecznej konkurencji z zagranicą, z czego wynikało, że Państwo Polskie szczególnie na polu przemysłu górniczego, żelaznego i chemicznego było zupełnie niezawisłe od wrogich sąsiadów.

Śląsk Cieszyński jest do gospodarczego rozwoju Państwa Polskiego niezbędnie konieczny.

SKUTKI UTRATY ŚLĄSKA:

Zatrzymanie ruchu za dwa tygodnie, we wszystkich gazowniach miast Polskich (Warszawa, Poznań, Kraków, Lwów, Lublin, Piotrków, Tarnów, Jarosław, Kalisz, Oświęcim, Tomaszów) i unieruchomienie przemysłu fabrycznego w Galicji (huty żelazne w Borku Fałęckim, fabryka wagonów i maszyn w Sanoku i Krakowie, fabryka chemiczna w Podgórzu) i całego przemysłu metalowego, opartego na koksie, w Królestwie Polskim. Dalej zupełna zawisłość w zaopatrzeniu w żelazo i stal od wrogich sąsiadów i całkowite wstrzymanie będącego już w sastoju przemysłu budowlanego.-

New York

New York

R O Z D Z I E L N I K :

1/.	Naczelne Dowództwo (Gener.Adjutantura)	1 egz.
2/.	Min. Spraw Wojskowych	1 "
3/.	Szef Sztabu Generalnego	1 "
4/.	Ministerstwo Spraw Zewnętrznych	1 "
5/.	Oddział I. Szt.Gen.	1 "
6/.	" IV. " " (kwaterymistrz)	1 "
7/.	Sekcja dyplomatyczna (Oddz.VI.)	1 "
8/.	" Zachodu " "	1 "

R a z e m 8 egz.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 43215 dnia 3 / III 1919 r.

załącz. Wydział

130
PILSUDSKI
ARCHIVE
NEW YORK

PILSUDSKI
ARCHIVE
NEW YORK

156

440